

Wat is en doet Nictiz?

Betere gezondheid
door betere informatie

Juni 2023



Introductie

Wie we zijn

Nictiz is het Nationaal ICT-Instituut in de Zorg en zet zich in voor betere gezondheid door betere informatie. Nictiz is een kennisautoriteit voor digitale zorg en zorgt ervoor dat zorginformatie eenduidig kan worden vastgelegd, gedeeld en benaderd door burgers, zorgprofessionals en hun systemen.

Nictiz geeft mede richting aan het gezondheidsinformatiestelsel van de toekomst. Dit doen we vanuit kennis, kunde, een onpartijdige positie en met een (inter)nationale blik. We geven advies en richting met onze visie op het stelsel en ontwikkelen en beheren standaarden die digitale informatievoorziening eenvoudiger en effectiever maken. We beschikken over een groot nationaal- en internationaal netwerk van zorgorganisaties, koepelorganisaties, ICT-leveranciers en beleidsmakers.

Goede databeschikbaarheid in de zorg is essentieel voor het verbeteren van de gezondheid van mensen en de houdbaarheid van de zorg. Onze visie is dat data ongehinderd beschikbaar moet zijn voor gebruikers en hun systemen, waarbij de behoefte van de burger en de zorgprofessional voorop staat. Dit betekent dat onze activiteiten gericht zijn op niet alleen de beschikbaarheid van data, maar ook de bereikbaarheid en bruikbaarheid van die data. Ook voor onderzoek en kwaliteit.



Ontwikkelingen in de omgeving en rol Nictiz

Door aankomende nationale (o.a. Wegiz) en Europese wetgeving (o.a. EHDS, AI Act), een stevige digitaliseringsambitie vanuit het Integraal Zorg Akkoord en het Coalitieakkoord ziet Nictiz met name de volgende overkoepelende ontwikkelingen in de behoefte aan haar expertise op standaardisatie en digitale informatievoorziening:

1. De behoefte aan **richtinggevend advies met een visie op duurzaamheid** van het gezondheidsinformatiestelsel en de samenhang tussen aankomende wetgeving, bestaande standaarden en initiatieven en de keuzes die dat vraagt. Zoals ondersteuning bij keuzes in uitwerking van gemaakte afspraken.¹
2. De behoefte aan en noodzaak voor samenhangende, brede, **generiek toepasbare (usecase-onafhankelijke) bouwblokken**, standaarden en diensten die bijdragen aan databeschikbaarheid. Denk hierbij aan de zorginformatiebouwstenen, de verschillende terminologiestelsels omwille van Eenheid van Taal en de API strategie om zo tot gestandaardiseerde koppelvlakken te komen.
3. De noodzaak van **voorspelbaar nationaal stelselbeheer** met het oog op een samenhangend nationaal gezondheidsinformatiestelsel. De door VWS aan Nictiz toebedeelde rol als tijdelijke stelselbeheerder en het inrichten van het nationaal releasebeleid zijn uitvloeisels van deze verwachting.

¹ Zoals in het Integraal Zorg Akkoord (IZA), het Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), Toekomstvisie Arbeidsmarkt Zorg en de Green Deal Duurzame zorg.

Wat wij doen

- We geven **richtinggevend advies** op inhoud en architectuur, zowel op beleid en verzoek van VWS als in verschillende landelijke programma's en initiatieven (bv. TWIIN, MedMij, Met Spoed Beschikbaar, Medicatieoverdracht). Hierbij dragen we maximaal bij aan tot implementatie en toepassing komen van informatiestandaarden.

Voorbeeld: Nationale Visie en strategie en databeschikbaarheid

Afgelopen jaar hebben wij samen met het ministerie van VWS, Zorgverzekeraars Nederland en VZVZ de Nationale visie en strategie voor het gezondheidsinformatiestelsel opgesteld. Databeschikbaarheid staat hierin centraal. Dit betekent dat de generieke bouwstenen zoals zorginformatiebouwstenen, api's en technische profielen belangrijker worden.

- We ontwikkelen **(informatie)standaarden**, die onder andere in de nabije toekomst onder de Wegiz bekrachtigd zullen worden.

Voorbeeld: Nictiz en vaccinaties

Voor het Rijksvaccinatieprogramma wisselen jeugdgezondheidszorg (JGZ-)organisaties gegevens uit met het RIVM. Voor deze uitwisseling moet een gezaghebbende en/of het kind toestemming geven. Nictiz stelde in 2021 functionele eisen op, zodat software-leveranciers deze toestemming of informed consent gestandaardiseerd konden inbouwen. Na het inbouwen kwalificeerde Nictiz alle leveranciers door hun software te toetsen aan de hand van praktijkvoorbeelden.

- Ons internationale (kennis)netwerk gebruiken wij om te komen tot **internationale standaardisatie** van informatie-uitwisseling. Zo heeft Nictiz in 2021 actief bijgedragen aan de benodigde standaardisatieafspraken om in een half jaar een EU Digitaal Corona Certificaat te realiseren. Tevens gebruiken we onze internationale verbindingen om lessen te leren en over te nemen van andere landen en zo niet het wiel zelf te hoeven uit vinden in Nederland.

Voorbeeld: Nationale teststrategie

Om het zorgveld en leveranciers te ondersteunen in het voldoen aan gestelde standaarden, hebben veel landen om ons heen al een nationale teststrategie en faciliteiten om dit te ondersteunen. In een onderzoek dat we hebben uitgevoerd in 2022 zijn aanbevelingen en lessen van bijvoorbeeld Canada en Zwitserland gedeeld en besproken met verschillende (zorg) koepels en VWS en die worden meegenomen in de Nederlandse uitwerking van een strategie. De aanbevelingen zijn tevens uitgangspunt voor het Nationaal Test- en validatiecentrum waar Nictiz samen met VZVZ actief aan werkt momenteel.

5 Wat is en doet Nictiz?

- We werken in de rol van (tijdelijk) **stelselbeheerder** actief aan de samenhang van standaarden en adviseren VWS als houder over keuzes daarin, maar werken in dat kader ook aan een Nationale Bibliotheek van standaarden en een duurzaam releasebeleid zodat er voorspelbaarheid in nieuwe versies van standaarden ontstaat.

Voorbeeld: Advies FHIR - CDA

Zorginstellingen in Nederland maken voor de digitale uitwisseling van informatie gebruik van verschillende technische standaarden. Zo wordt er HL7 Clinical Document Architecture (CDA) en worden twee verschillende versies van HL7 Fast Healthcare Interoperability (FHIR) door elkaar heen gebruikt. Als stelselbeheerder is er een huidige en toekomstige keuze (baseline) voorgeschreven waarmee er duidelijkheid wordt gecreëerd voor instellingen. Deze keuze is overgenomen door de stelselhouder (VWS).

- We spelen een belangrijke rol in het ondersteunen van **eenheid van taal**, onder andere door voor Nederland SNOMED als terminologiestelsel te vertalen en te onderhouden. Tevens werken we aan duurzame Zorginformatiebouwstenen (zib's) als bouwblokjes waarmee zinvolle informatie opgebouwd wordt.

Voorbeeld: van vaktaal naar mensentaal

SNOMED kan begrippen ook “vertalen”. Bijvoorbeeld van vaktaal naar patiëntentaal: een arts registreert pneumonie maar een patiëntportaal toont dit vervolgens als longontsteking. Meerduidige maar herkenbare termen als blindedarmontsteking worden gekoppeld aan een eenduidige term, bijvoorbeeld appendicitis. Zo staat onomstotelijk vast dat het om het wormvormig aanhangsel (appendix vermiformis) gaat en niet de ‘echte’ blindedarm. Op de achtergrond kunnen hiermee ook termen gekoppeld worden met diagnosecodes bijvoorbeeld, zoals ICD-10, ten behoeve van facturatie of kwaliteitsaanleveringen.

Hoe we dat doen: onafhankelijk en onpartijdig in maximale verbinding

Nictiz is een stichting met een eigen Raad van Toezicht en wordt voor het grootste gedeelte gefinancierd middels een instellingssubsidie van VWS. Om haar werk goed uit te kunnen voeren en een betrouwbare kennispartner te zijn voor alle partijen opereert Nictiz vanuit een onafhankelijke positie zonder specifieke belangenbehartiging. Daarbij wordt uiteraard samengewerkt en verbinding gemaakt met een veelheid aan partijen zoals VWS, VZVZ, ZN, zorgkoepels en beroepsverenigingen, brancheorganisaties, regionale samenwerkingsorganen, leveranciers en patiëntorganisaties.

Samen werken we zo aan het realiseren van de visie op het gezondheidsinformatiestelsel met als missie: betere gezondheid door betere beschikbaarheid van informatie.